

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economică.

Ese o data in septemana : Duminic'a.

Pretiulu abonamentului :

Pentru Austro-Ungaria pe anu . . . 5 fl.—cr.
" " " " jum. anu 2 „ 50 „
Pentru România si străinatate pe anu 7 „ — „
" " " " „ j. a. 3 „ 50 „

Pretiulu insertiunilor :

Pentru publicatiunile de trei ori ce contineu
cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Corespondintele să se adrezeze la Redac-
tiunea dela

„BISERIC'A si SCÓL'A“
Er banii de prenumeratiune la
Tipografia diecesana in Aradu.

INVITARE DE PRENUMERATIUNE

LA

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economică.

Cu 1 Ianuariu 1882 deschidem abonamentu nou la „Biseric'a si Scól'a.“

Rugam deci pre toti, cari dorescu se prenumere acést'a foie in viitor, se grabesca cu insinuarea abonamentelor, pentru că se ne scium orientá in privint'a exemplarioru de tiparitu.

Condițiunile de prenumeratiune remanu totu celea din fruntea fóiei, adeca:

Pentru Austro-Ungaria 5 fl. v. a., la anu; 2 fl. 50 cr., pe jumetate anu.

Pentru Romania 7 fl. v. a., la anu; 3 fl. 50 cr. v. a., pe jumetate anu.

Totodata rugam pre dd. abonenti se noteze legiblu adresele, post'a ultima si locuint'a.

Banii de prenumeratiune ne rogam a-se adresá la tipografia diecesana in Arad, mai cu inlesnire prin asemnatuni postali.

Redactiunea.

Religiunea si materialismulu modernu.

(Continuare.)

Si eu tóte binefacerile, ce a reversat supra omenirei religiunea prin cultura si civilisatiune, ea este din ce in ce mai multu atacata in dilele nóstre. Profetii mincinosi nu lipsescu nici chiar intre români, cari predica absurditatea patenta că: „sentimentulu religiosu este destinat a disparé cu totulu.“¹⁾ Acestia sunt atheisti

si materialistii, cari nu credu in Ddieu, nu credu in spiritualitate. Dar pentru a intemeia necredint'a loru, ei sunt obligati a profesá credintie opuse, care revolta bunulu simtiu alu celui mai umilitu dintre crestini si-lu facu se despretuiasca de o sută de ori starea de degradare in care sunt cadiuti. De exemplu, că lumea s'ar fi creatu de sine, că atomii prin miscare si unire facu tot mecanismulu universului, că materi'a ar fi prin sine insasi de odata cu miscare, cu sentiemantu, cu vointia cu inteligintia si cu conșientia!

Doctrinele acestea le-a tractat, intr'unu stilu popularu si atragatoriu, Böchner, in opera sa „Fortia si materi'a.“ Intemeiatu pe resultatul cercetariloru sale asupra raportului dintre fortia si materia, extravagantulu materialistu ajunge la urmatórele conclusiuni: Fortia fara materia nu exista precum nici materia fara fortia. Tóta portiunea de materie are din eternitate insusirea fortiei, pe carea nici cand nu-o pierde. Materi'a si fortia sunt deopotrivă vecinice si nemuritore. Nici cea mai mica particuea de materie nu piere asia nici fortia. Ea se transforma dar nu piere niciodata. Daca dispare intr'o parte, ea reapare in alta parte. Fortia si materi'a nu se potu nimici, prin urmare ele nici nu sunt create. Materi'a, mai de parte, nu-e numai vecinica, ci si infinita. In urmare daca ea e nemuritora si infinita, urméra de ací că si legile ei sunt universale si neschimbante. Afara de legile si fortiele materiei altele nu dominéaza nici in ceriu nici pre pamant. Din materi'a pura s'a formatu universulu, si tot din ea deriva viatia organica cătu si cea spirituala. Inteligintia, si spiritulu nu este materi'a, propriu disu, ci complexulu deosebitelor fortie unificate. Din tóte acestea, vedemu, că teori'a materialismului cuprinde apriatu negatiunea lui Ddieu, negatiunea religiunei, negatiunea libertatii morale a omului si negatiunea inmortalitatii!

¹⁾ V. Conta, Incercari de metafisica, in „Convorbiri literare“ 1879.

Dar, cand cineva ar putea se demonstreze, ca in universulu acesta nu lucréza ratiunea absoluta, si ca elu este independente si fara vreunu idealu, in casulu acesta, religiuinea negresitu ar deveni sguduita din temeliile sale, insa o astfelu de demonstrare fiind peste putintia, cineva trebuie sa recunoscă catu de slabă si neputincoasa este sciintia omenesca in deslegarea problemei relativ la esistinta universului! Caci daca la analisarea partilor universului ratiunea este necesara, cum poate cineva nega trebuintia ratiunei la crearea universului? Eta contra dictiunea flagrantă in doctrinele materialistilor!

„Eu numai de materia am trebuintia, dice naturalistulu, dati-mi atomii ei si voi esplică universulu.“ Bine! Ia cati ti-trebuescu, privesce-ji, ei au tota calitatile necesare la formarea corpului. Acésta inca nu e de ajunsu, replica densulu, atomii trebuie nu numai se se misce si se se despartia, ci se fie de atatea specie, cat sunt elementele chemice; pentruca cum voi produce apa daca nu am numai molecule de hidrogen? Fie asia, i vom dice noi. Dar spune-ne cum vei aplică mediile si isvorale disponibile pentruca se produci conștiintia? Tienta finala a sciintiei naturale, dice Du Bois-Reymond, *) este cunoscinta mecanicei atomilor. Cine ar cunoscere positiunea si miscarea atomilor universului, ar fi capabilu prin acésta a hotari precisu totu trecutulu si viitorulu universului. Dar si atunci doue lucruri ar remane necunoscute inaintea nostra: „Nu suntem si nici vom fi multu timpu capabili, ca se intielegemu atomii si din atomi si miscarea loru se putem esplică nici celu mai micu fenomenu alu conștiintei. Eu voi demonstra, ca in stadiulu sciintiei de astazi, conștiintia nu se poate esplică din conditiunile materiei, si dupa natura luerurilor, din conditiunile acestora nu va fi esplicabila in veci.“ In adeveru mare triumfu ar serba sciintia, continua mai departe, daca noi am avea o cunoscinta perfecta despre momintele naturale ce se petrecu in creeri; daca am sa spune ce felu de atomi si ce felu de miscare se intrebuintiamu la producerea ore-carui fenomenu de viața spirituala. Cunoscinta conditiunilor naturale a-le fenomenelor spirituale, pentru noi, ar fi mai avantajosa decat resultatulu tuturor cercetarilor scientifice de pana aici, dar cu tote acestea, fenomenele insesi totu asia necunoscute ar remane pentru noi in viitoru, ca si in presinte. Cunoscinta astronomica a creerului, este totulu la ce putem ajunge, si acésta nu poate altu-ceva descoperi in creeru, decat matera pusa in miscare. Si daca cineva crede, ca cu ajutoriulu

acestei cunoscintie ar putea intielege macar unele din fenomenele spirituale, pre cum memorii si imaginatiunea etc., se insala forte; pentruca din acésta nu cunoștemu decat anumite conditiuni a-le vietii spirituale, dar nu putem sci de felu cum se produce insasi viata spirituala din aceste conditiuni . . . Remane cu deseversire necunoscute inaintea nostra modulu cum se formeaza conștiintia din cooperarea atomilor. Ba togmai daca asi fi explicatu conștiintia in generalu, dar nici in respectulu intielegerei conștiintiei individuale n'am cascigatu nimicu.“

Credem ca celu d'antai si celu mai savantu naturalistu in timpulu de fatia, Du Bois-Reymond, prin ficsarea limitelor cunoscintielor naturale, din punctul de vedere logicu si alu sciintiei naturale a pronuntiatu cea mai nimerita si veridica sentinta in respectulu teoriei materialismului, care sustiene ca fenomenele vietii neorganice, a vietii organice, catu si a celei spirituale, se potu explica tota din insusirile chemice a-le materiei. Elu admite hipotesa stabilita in urm'a descoperirilor mai nove in sciintiele naturale, ca fenomenele vietii organice si cu deosebire acelei spirituale sunt in strensa legatura cu fintia materiala, cu „mechanica atomilor“, insa contesta cu deseversire si purarea va fi contestabilu, ca conștiintia se poate explica si produce din proprietatile chemice a-le materiei.

(Va urma.)

Despre peccatele nostre higienice si despre multe altele.

Conferinta tienuta in sala mare a institutului teologic-pedagogic din Arad, la 31 Decembrie 1881 — de profesorul de higiena Dr. G. Vuia.

(Continuare si fine.)

III.

Prototipulu simpatiei nemarginite fatia de aerulu liberu lu-gasim la marinari. Marinariul este incuserit pana la morte cu aerulu, ivescă-se asta in forma de sefiru, ventu seu uraganu. Urme nestere de placuta aducere aminte mi-au intiparit aceste figuri sanatoase si pururea vesele, cand in primavera trecuta avui intaia ora fericirea de-a gusta placerile calatoriei pe mare.

Era o frumosa sera de maiu. Corabi'a care avea se ne duca la Constantinopolea, pornisa cu noi din portalu Varnei. Obositi de calatoria ce facuseram dela Bucuresci prin Giurgiu si Rusciueu pana la Varn'a inchisi in wagonu fara intrerupere, ne simtiamu ca deslantuiti in spaciosulu salonu ala corabiei. Numai decat ne asiediaramu la mesa si conversam cu capitanolu si alti doi oficeri ai hotelului despre

*) „Urber die Grenzen des Naturerkennens.“

placerea calatoriei pe apa; mai adaugând eu ca calea ferată este din tōte caile de comunicatiunea cea mai nehygienica. — Deodata toti cei dela mésa cu excepțiunea oficerilor — incepu a-se inchina facand mețanii involuntare — de ajungeau cu nasulu pana in mésa. Vasulu ajunsu in largul marei se clatina cu noi totu mai tare si unu feliu de ametiela si grătia cuprinse pesagerii. Intr'unu momentu se retrasera toti in cabine. Eu facui asemenea, pentru ca Bedekerulu celu aveam la mine ne spunea ca, fiindu marea viforosă spre a nu fi atinsu de bōla de mare se te retragi in cabinu si se te culci pastrandu positi'a horisontala cu fatia in susu. Idea, ca si se stau culcatu in fundulu corabiei atunci când inca nici nu vediasem pe buna cale marea — nu me multimea de locu. Sar repede din culcusiu, me invelui bine intr'unu paltonu grosu si me urcu pe coperisulu corabiei, unde afara de matelotii nu era nici unu suflu. A, ce alta vietia e aci, par ca eramu in alta lume. Ce colosală deosebire higienica! Colo josu in fundulu vasului unu aeru nadusitu, plinu de fum si aburi stricati, caldura molisitóre si orba intunecime, susu imensa atmosfera pura si pròspeta pe cum a lasato Ddieu, o temperatura recorita de sefiri Bosforului cari porninda din spre eonulu de auru se condensasa intr'unu ventu usioru ce leganá ritmicu undele si corabi'a. Asupra nostra maiestosulu firmamentu plinu de stele lucitóre; decatru apusu valurile lieuriunde in reflexulu sôrelui scapatatu, dar pasageri molesiti si slabanogi zacendu in spus'a pecatelor higienice — cari asupra unora au si inceputu supliciul resbunari, — sus figari martiale de marinari, barbatii virtutilor higienice cari gusta din cupa plina placerile ce intinde darnica natura celoru ce o sciu pretiui. M'am postat la mijlocul corabiei unde leganarea e mai putien simtita si de unde aveam prospectu nemarginitu in tōte directiunile. Contemplam natura si invidiamu ómenii din jurulu meu. Matelotii, acești atleti din óstea lui Neptun cu pepetulu si grumasulu descoperiti, imbracati in simple vestimente de panza cu caschitia mica pe capu, usiora ca frunza, cu pipisiora in gura, veseli ca cum aleloru ar fi vistierile Bisantiului — pre cand ei in realitate nu au alta, decât comóra in adever cea mai scumpa, — sanatatea. Matelotii erau italiani, suditi austriaci. Eu voiamu se afu causa pentru care toti pasagerii s'an retrasu in cabine.

„Nu cumva se apropie vr'un viforu?“ intrebaiu pe unulu din ei in o limba romanescă sucita pe italienescă.

Non, signore, marea de multu timpu n'a fostu linisita ca adi, insa marea negra e tot deuna mai viforosă decât cea adriatica seu decât oceanulu pacificu. Pasagerii, continua marinariulu, nu prea obincutescu a esi pe acoperisul sănemu in plinul marei. Mane la amédi intramu in Bosfor si atunci nu remane nimenea in cabine.“

Nespusa simpatia m'a prinsu de mateloti si de miseria loru eminamenta higienica. Daca n'asi fi medicu, cugetam, — marinaru m'asi face. Ce peccat ca romanii nu imbratiséza acésta cariera frumosă si sanatosă. Nar fi mai bine daca acei teneri cari numai de fric'a cataniei vinu la teologie, nu din devotamentu — seu aceia cari absolventu cursulu in locu se mérga la tiéra se binevestesca evangelia moralei si a higienei — stau in orasius in cancelariile advocatilor seu se facu diurnisti pela oficii lumesci, n'ar face mai bine acestia daca s'ar inrola de marinari

unde peptulu nu se usuca — de pulberea actelor si spinarea nu se ghibesc de gujulitulu la mésa. Au nu e pasu nesocotit a parasi o cariera, carier'a preotiesca atât de sublima precât de sanatosă pentru una esistintia precara cum este proletariatulu intelligentu de acésta categoria.

S'a probat cu cifre ca dintre tōte clasele inteligente cei mai sanatosi si mai lungi traitori sunt preotii dela tiéra ér cei mai bolnavieiosi sunt, si mai putieni trainici ómenii birourilor din orasie. Lucru naturalu. Tiéra a lasatu-o Ddieu ér orasiele suntu facute de mani omenesci! — Acufundat in acestea meditatiuni asupra pecatelor nóstre nationali-higienice — vedu ca unu barbatu vine din corabie in susu pe coperisul si se apropie de noi. Elu facea inspiratiuni fortiate precând cu batista si-stergea sudorile de pe fatia.

„N'am mai pututu suferi nadusiala de josu me agrai pesagerulu, a trebutu se viu pe coperis de si nu me simtu bine căci m'a cuprinsu reulu de mare, si astma (respiratiunea grea) érasi a inceputu a me torturá.“ L'am indemnatu se continue cu inspiratiunea potentiată intorcendu-se in fatia spre ventu. Aerulu curatul de care in scurtu timpu si-a implutu plamanile i-a adusu usiorare. Adeveratul balsam vin-decatoriu. Omulu meu a remas si dupa aceea pe coperisul a devenit veselu si in buna sa dispositia mi-a istorit si aceea ca de nationalitate polonu, si 9 ani a statu in functiunea statului otomanu ca ingineriu in Constantinapole. A fostu decorat cu tōte ordurile Sultanului incepandu dela ordulu Medjidie pana la marele cordonu alu ordului Osmanli — numai léfa nu si-a primit-o de 3 ani. Din acestu motivu calatoresc in Romania unde se platescu diregatorii de statu. I-am poftit succesi bunu, si i-am primitu ca nu cumva se-si lapede ordurile căci in Romania anevoie va da de unu omu barbatu ori femeia, care se nu fie decorat.

IV.

Dloru si dneloru! V'am disu dela inceputu, ca amu se ve intretienu cu o predica higienica. Voiamu se telcuiu dearendulu tōte cele 7 taine higienice ilustrandu pre fiesecare cu unele peccate ce se comitu contra loru. Dar ce se vedi lucrulu e mai greu decat cum mi'sa parut la inceputu. Multimea pecatelor de acésta specie face legiōne, — V'amutienutu pana acumu cu vorba divanindu numai despre aeru si peccatosii acestuia, si éta ca sum espusun acuma a fi acusatu si nu fara cuvantu ca consumu aerulu celu scumpu pe cont'a Dvóstra. In adeveru asia este; eu care vorbescu, inspiru mai multa aeru si consum mai multu din oxigenu, decat Dvóstra cari mi-dati onórea ascultarei. Apoi atentiunea inca se descurda acolo, unde cătatimea oxigenului se micsoréza. In locu de oxigenu sangele se incarcă de spuz'a productelor stricate; acestu sange ingrosiatu se urca in creeri, face capulu greu, fatia devine rosia si aprinsa. Multi dintre Dvóstra, dar mai vertosu gin-gasiele dame le vedi cu obrajii rosii, probe vii si frumosé despre adeverulu celoru dise.

Cu tōte astea dloru si dneloru me scusat si cetezu si pentru mai departe a incerca se piromescu atentiunea dvóstra asupra predicei mele. O facu acésta sub pretestulu nostru favoritul „presente medico nil nocet“, bine sciind si aceea ca colo in biserică predicele nu prea oboseseu atentiunea Dvóstra.

Se incheiamu cu o intrebare a sesonului, in care ne aflam, cu postulu.

„Postu-e pentru prostu”. Aceasta maxima moderna voiesc a o intorce si garnisi putientel. Facand asta, intru in dominiul „medicina pastorale” aceasta disciplina frumosă si sublima, care la tōte facultatile teologice de frunte din strainatate se propune, cu deosebire insa la cele catolice. In Blasie au ocazii si romanii a o cunosc, caci de cātiva ani si acolo se propune acestu studiu.

Ce este postulu? Infrānarea stoică a postelor trupesci, abstinētia ascetica dela tōte acelea bucate cari incarea stomaculu si molesiesce pre omu facendulu neaptu spre a se ocupa cu de ale suflului. Sfintii parinti instituindu postulu in forma pragmatica, au opritua mancarea de carne si de tōte surogatele animalelor. Atunci s'a intemeiatu vegetarismulu, si sfintii parinti ai religiei nōstre vechi orientale au fostu apostolii celu mai curatu si genuinu vegetarianismu. Au urmatu insa altii, de religia noua cari gasindu de prea aspru stoicismulu postului orientalui s'au inchinat mai multa spre epicureismu vestindu ca nu e peccat a manca si in postu untu lapte, óna, brandia. Acesti sunt vegetariani moderni. Romanulu dice: „dēca potu manca oulu, mancu si gain'a, si pentru ce se nu mancu vac'a daca-i potu bē laptele.” Si in adeveru bietulu tieranu — suntu inca multi de acei-a — a remas fidelu vegetarismului originalu stramosiesc. Romanulu care postesce e mai vegetarianu decât vegetarianii moderni, cari umbla pe la congresul vegetaristic unde la banchetu manca redichi si toastéza cu limonada, ér acasa i-asteptă biftec cu vinu rosu de Bordo si Minisius.

E faptu ca sunt sate intregi, unde ómenii crestini si asadi postescu tōte posturile, pecandu in postulu Craciunului cosiulu e plin — la unii — de siunca si carnati. Apoi si aceea e constatatu ca „domnii” nici cei dela satu nici cei dela orasiu nu postescu.

Bine e asia? Nu. Bine e a posti? Nimicu mai higienicu decât postulu si inca „postulu curatu” al romanului. Cu tōte acestea higien'a are unele obiectuni in privintia posturilor si doctorii trupurilor pretindu unele reforme dela doctorii sufletelor — in interesulu turmei.

1. Maxim'a pecatosiloru higienici „postulu-e pentru prostu” trebuie intórsa. Nu prostimea — tieranii, ci domnii, cei civilisati ar trebui se postesca. Tieranulu, si cand nu e postu, traesce multa mai frugalu, manca bucate mai simple, decât domnii, cari catu e anulu de dile consuma cele mai complicate produse ale artei culinare. Sclavi'a gastrica tiene pe unii atât de tare injugati de tirani'a postelor stomacului, in cāt nu sunt capaci nici o singura di in anu a postu curatu. Dela o vreme insa masinari'a burtei se strica. Molochulu mai nainte atât de puternicu sta in locu sub cea mai mica sarcina, si tōte parghiele cāte in forma de caviar, sardinie, heringa se aplică pentru a-lu miscă din locu, nu folosescu nimica. Atunci si chiama medicul, i-se martarisescu peccatele, si acesta dictéza peccatosului celu mai greu din canónele higienei, dieta stricta v. s. d. postu curatu. Dar decât ori nu ajuta nici asta ci unu supliciu lungu este pedéps'a. Casuri de acestea se nu credeti ca sunt rare. Montesquieu dice ca dejunulu omora jumatatea Parisului, prandiul pe ceialalta jumatate. Afirmatiunea mare lui jurisprudentu francesu o probéza toti medicii, cari au practica pe-la clasa plutocratiei. Esista bōle spe-

ciale domnesci cari le-am putea numi privilegiile domnilor. Acestea sunt homoroidele, habitulu apoplecticu si ca bōla catexochen a ómenilor bogati si losi podagra.

Ce rezulta din acestea insirate? Aceea ca postulu e pentru domni. Cāti sunteti chemati a predica higena morala si fisica, esiti si dati man'a intru a convinge prin exemplulu vostru ca fara postu nu e manutire.

Dela

„Aceste ziduri si palate
Unde zacu mii de pecate,

se ne intórcem la opinca, se vedem cum postesc talp'a tierii? Dloru si Dloru, — ren! Tieranulu romanu, muncitorulu perpetuu, tulpin'a ginteii nōstre, elementulu celu mai puru si nevinovatul alu óatiunei are se supórtă unu postu lungu si greu parcă elu e condamnatu se expie peccatele domnilor.

— Déca am sustinutu mai nainte ca dnii se postesca si inca cāt de multu, despre tieranu trebuie se recunoscem, ca posturile pentru elu sunt prea multe si grele. Se cugetamu la aceea ca tierannu si afara de postu de multe ori postesce — pentru ca n'are carne se mance. Apoi celu ce inunesce, are trebuintia de mai substantiosu nutretiu decât ce elu ce odihnesce. Precum cei ce sburda in mancare suferu de bōle speciale — urmari ale voracitatii, astfelii si lips'a de nutrimentu deajunsu trage dupa sine bolnaviri grave. Scrofulosa, lungórea asia numitu (Khuger-typhus) scorbutulu, pelagra (o bōla da pele pericolosa ce domnesc in Romania) bantuiesc cu preferintia clas'a saracimei. Dr. Felix din Bucuresci dice ca tieranii din Romania prin posturile lungi se bolnavescu de scorbutu si pelagra.

Din punctu de vedere higienicu ar fi de dorit u ca posturile cele mai lungi nu érnu se se tienă, ei var'a.

Ern'a omulu are trebuintia de caldura, si tōte alimentele sale au se fie de acelea, cari conserva caldur'a animalica. Acestea sunt tocmai grasimele, adeca carneia si surogatele sale. Var'a omulu trebuie se-si stimpera caldura proprie si atunci corpulu cere materii recoritore cum suntu alimentele de plante.

Nu sciu incât permitu asiediemintele bisericei nōstre astfelui de reforme; atât'a insa sciu ca interesulu poporului nostru reclama cu intetire o atare schimbare. Biserica nōstra e autonoma si liberala, susceptibila de reforme salutare, si eu speru ca sfintii parinti ai fitorului congresu dupa ce-si vor fi pusu la cale cestiunea despre a dōua casatorie a Dlor — numai decât vor pune pe tapetu cestiunea posturilor.

Cu acestea am finit u Dlor si Dnelor marturisirea unei serie de peccate higienice. Si daca incheiamu de asta data levitica nōstra se nu credeti ca nu mai aveam ce marturisi. O multine de alte peccate, atat higienice cāt si de alte categorii apasa asupra nostra aradanilor. Intra acestea nu cele din urma suntu peccatele nationale ce cu redicata se arunca pe capulu nostru din tōte partile. Astazi e moda romanesca a injura Aradulu, si unii credu a-si cascigá merite nationali isbindu ca fara in aradani. Mai de unadi unu barbatu, de altcum binemeritatu alu óatiunei, se iea si Dlui dupa moda. Dintru inaltimdea observatoriului seu prin puternicu-telescopu, pe totu rotogolulu planetului nationalu unu singuru punctu intunecosu descopere, Aradulu. Acolo e cuibulu peccatorilor. In jurulu seu e totu lumina si totu ce vine de acolo e numai lumina, si alta lumina nu este.

Profetulu sucesce cuventulu bardului nationalu. Elu nu dice ca „la noi e putredu marulu“ ci: „la voi e putredu merulu — nu-e modu de curatire, si totu ce se speredi e simburile din elu si acestu simbure, dice, e dela noi.“ — Ei bine fie asia ni plecamu capulu. Dar frumosu este, lucru crestinescu este, ca precând noi aradanii cu smeren'a vamesiului ni recunoscem peccatele — altii asemenea celualaltu tipu alu parabolei se strige „nu-su peccatosu ca acestu vamesiu!“ — Nu e vorba, avemu noi aradanii multe peccate, dar avemu si modestia a le recunoscere. Ba avemu si altceva. — Avemu curagiulu — si aci ne deosebim de vamesiu — a dice aitoru peccatosi: „nici voi nu suntem mai buni!“ Singuru Cristosu a fostu profetul adeverat, caruia ne inchinam; toti căti au urmatu dupa elu au fostu muritori, cari retacescu. Cinstimul pletele caruntite in lupte nationale — dar orbisul nu le adoram. Heliade a fostu o figura uriasa intra toti contimpurani sei — insa când intr'unu momentu de slabiciune sufletesca a alunecatu a suscita veleitati confesionale tota romanimea l'au condamnatu. — Protestam si noi si denegam ori ce respectu fatia de ori cine, care entedea a arunca intra noi neghina a veleitatilor provincialistice. O spunem ca se ésa vestea pana la marginile pamantului, ca spiritul nostru nationalu nu se marginesce asupra Aradului, elu imbratioséza totu ce e romanescu, si se estinde „pâna unde mai resuna limb'a dulce si strabuna!“

Ori cât mi-ar fi placutu se incheiu cu aceste dulsi cuvinte, nu se poate. Nu potem uita pe unulu de care éra nu poate se „schepe“ Aradul. Se face ca e luminatoriulu lumiei, si din tota lumea Aradulul lu-pune „dea basca“ si mi ti-lu dascalesce cu „fescilituri“ de prin mahala.

Se ne superamu? — Ba.

Observari critice

de Trifon Militariu, capelanul bisericii gr. or romane in Satul nou, asupra opului compus de cuviosul parinte terodiacon Simion Popescu si intitulat „Pneuma in Niceno-Constantinopolitanum.“

(Continuare.)

Pentru lamurirea cestiunieei observu ca la S. Ev. Marcu intre versulu 28 si 33 éru la S. Ev. Mateiu intre versu 23 si 27 Dlu Christosu face o contra intrebare Archiereilor si betranilor si anume: De unde era botezula lui Ioanu din ceriu séu de la ómeni? Acestia nu cintezara se afirme nici una nici alta, ci respunsera, cumu vedem din versu 33 si 27, ea nu sciu. La ce le replică Christosu ca nici elu nu da respunsu loru. Dlu autoru sustiene ca in teesturile de susu suntu inlocuite cuvintele: *Beelzebulu si pneuma teonu* din versu 28 cap 12 Mat. prin cuventulu putere. Ca si in teesturile acestea e vorba de puterea ddicésca, cu carea au facutu Iisusu minunile.

Déca in versulu 27 cap 11 si in cap 21 v 23 s'ar fi disu ca Iisusu au facutu vreo minune in momentulu descrisul de S. Evangelisti, in casulu acesta aru fi adeverata si temeinica explicarea ce o face Dlu autoru la cele 2 teesturi, ca adeca s'au pusu lui Issuu intrebarea ca cu ce putere face elu minunile. Inse nici acésta n'aru putea servi de argumentu Dlui autoru ca sub pneuma teonu din cap 12 v 28 se intielege puterea ddicésca, cu carea face

Iisusu minunile, deorece propriile paralele a acestui teostu nu se afla aici, ci precum amu demustratua deja, in altu locu.

Daru aici in teesturile reproduse e vorba de altu ceva. Ce au facutu Christosu de la intréba archiereii (v 18 si 23) ca cu ce putere lucra elu asia ceva? Ce au datu ansa la punerea intrebarei, vre-o minune severita de Iisusu inaintea loru séu altu ceva? La ce se referesce pronumele demonstrativu „acestea.“ Pronumele acesta e principalulu, si déca ne succede a afla la ce se referesce, ne va succede a determina si intielesulu cuventului „putere“ si intielesulu versurilor, in care ocure cuventulu: „putere.“

Pronumele demonstrativu ne arata, ne aviséza la persoanele séu lucrurile, despre cari e vorba. Acestu feliu de pronume e precisu prin aceea, ca la aratarea persoanelor si lucrurilor cari stau mai aprope in spatiu séu in timpu usuanu cuventulu: „estu,“ „acestu,“ éru pentru avisarea persoanelor séu objectelor mai indepartate folosim pronumele „celu,“ „acela.“

Déca vomu arunca privirea asupra versurilor ce premergu versulu 27 dm cap 11 si celoru ce premergu in cap 21 v. 23, aflam ca Christosu au facutu mai multe lucruri, asia ca elu au intrat pre menzulu asinei in Jerusalimu, ca au scosu pre cei ce vineau si cumperau in biserica, ba in cap 21 v 14 aflam ca Iisusu au facutu si minuni vindecandu orbi si schiopi. Deci nu cumva se referesee pronumele demonstrativ la cele intemperate in dilele inainte de a pune Archierei intrebarea din cestiune? Eu respundu: nu. Amu atinsu in cele trecute natur'a pronumelui demonstrativ. Deci déca reflectau intrebatorii la cele trecute nu se foloseau de pronumele „acestea,“ ci de celalaltu, de cuventulu „celu,“ „acelu,“ caci acésta e o recerintia provinitore din natur'a vorbirei. Daru mai este si alta cauza. La minunile severite de Iisusu dupa intrarea sa triumfala in Jerusalimu intruadeveru punu Archiereii o intrebare, inse cerendu deslusire despre altceva: „Era vidiendu Archiereii si carturarii minunile, care le au facutu, si pruncii strigându in Biserica, si dicând: Osana fiului lui Davidu, s'au mâniat (v 15 cap 21). Si au disu lui: audi ce dicu acestia, éra Iisusu au disu loru: asia, au nici odata.

Dar la ceva totusi trebue se tînteasca pronumele, caci dealtecumu n'aru avea locu in versurile respective, si dupa natur'a sa trebue se referesca la ceva ce sta mai aproape de intrebatorii archierei. Deci se vedem ca lucru au severitu Iisusu inmediatul inainte de intrebarea pusa lui de Archierei. Se consultam daru teesturile. In versulu 27 (cap 11 Marcu:) se dice numai ca Iisusu au venit in Jerusalimu si ca au umblat prin Biserica candu au venit la elu Archiereii de i-au pusu intrebarea din versulu 28. Se consultam inse si teestulu de la S. Ev. Matei, nu cumva vomu afla aici ce au lucratu Iisusu. In versulu acesta se insémna intru adeveru ce lucră Iisusu candu au venit Archierei la elu de l'au intrebatu. S. Ev. Matei ne spune ca Iisusu invetiá in biserica, ca l'au aflatu archiereii invetiandu. Asiadara pronumele „acestea“ nu se poate referi la altu ceva decat la invetiatura lui Iisusu, si intrebarea din versulu acesta va se dica: cu ce putere inveti cine ti-au datu putere dreptulu, ca se inveti? Precum vedemu dara cuventulu putere n'are in casulu de fatia intielesulu de rendu, ci aici insémna

atatu: săptămâna: dreptu, autorisare, îndreptatire, diregatorie de invetiatoriu. Totu același interesu are cuvântul acesta și în versurile 33 și 27, cari continu respunsul lui Iisus, și cari încă au urmatorul intrebîlesu: Nici eu nu ve spune voină cu ce dreptu inveti.

Mai presusu de totă indoelă ne încredintările despre aceasta S. Evangelistii Luca în versurile paralele din cap. 20, unde enerează totu aceasta episodă din viațea lui Iisus. Acestu pasagiu l'u voiu reproduce întregul, ca se suplinesc lacuna escata la reproducerea celorlalte tecste, prin omisiunea unor versuri. *Luca cap 20 v 1—9.* „Si au fostu intrun'a din dilele aceleia, *invețiandu elu poporulu in Biserica, si binevestindu, venit'au preotii, si carturari si betranii* (v 1).

Si au grauit catra elu dicandu; spune nouă, cu acui putere faci aceste, său cine este, carele ti-ai datu tie puterea aceasta (v 2).

Iara elu respondiendu, an disu catra ei: voiu se ve intrebă si eu pre voi unu cuventu, si se-mi spuneti (v 3).

Botezul lui Ioanu din ceriu eră, au de la omeni (v 4). Iara ei cugetă intru sine dicandu: ca de vomu dice din ceriu, va dice, dar pentru ce nu ati crediutu lui (v 5).

Iara de vomu dice de la omeni, totu poporulu cu petri ne va ucide, ca stia toti, cumca Ioanu pro-rocu au fostu (v 6).

Si au respunsu: nu stimu de unde (v 7).

Si Iisus le-au disu loru: nici eu nu ve spuiu voină cu ce putere facu acestea (v 8). Si au inceputu a dice catra popor pilda această: unu omu au sadit u vie, si o au datu lucratorilor, s'au dusu departe multă vreme (v. 9),“

Pasagiul acesta vorbesce chiaru si limpede, ne spune totu precisul si incatul nu mai remanemu în dubietate despre nimicu. N'avemu necesitate de a combina, si a ne mai provoca la alte teesturi, ca se afiamă intielesulu teesturilor din S. Ev. Marcu si Matei. Insusi sensul cuventului: *putere* nu-lu pune in vedere pasagiul acesta. Prin acestu pasagiu se completează perfectu locurile paralele din S. Ev Marcu si Mateiu.

In versul primu ne spune S. Ev. Luca ca Iisus se află in Biserica invetându poporele si binevestindu. Si candu facea Christosu acestea venira la elu preotii carturari si batranii. Ei au grauit catra Iisus dicandu: Spune nouă, cu acui putere faci acestea seau cine este, carele ti-ai datu tie puterea această? Intrebarea această este destul de chiara si intielăsa. Preotii si carturarii intrăba pre Iisus si diceu: In a cui nume si autoritate inveti tu si binevestesci, sau cine este acela carele ti-ai datu tie dreptulu de a inveti si binevesti, cine e acela carele te-an autorisatu spre acestea, cine e acela carele ti-ai datu diregatoriu invetatorescă.

Diregatoria această o aveau la Jidovi numai preotii, numai ei au avutu dreptulu de a inveti publicu in Biserica. Dar afandu preotii din Ierusalimul pre Iisus ca invetă in templu, ei necunescându-lu însu considerau de unu usurpatoriu alu dreptului si diregatoriei loru de preoti si invetatori. Deci intrebarea loru e deplinu justificata, deplinu chiarificată inse si intielesulu cuventului „*putere*,“ carele sub nici o conditioane nu poate avea altu intielesu de căt: imputernicire, autorisare, dreptu si diregatoria invetatorescă. Prin urmare si intielesulu versurilor, 2 si 8 din acestu pasagiu e urmatorul: Spunene nouă din a cui imputernicire inveti si bineves-

tesci, său cine ti-ai datu tie dreptulu si diregatoria această de invetatoriu? (v. 2.) Si an disu loru Iisus nici eu nu ve spuni voină, cu ce dreptu facu acestea, cu ce dreptu inveti si binevestescu.

Credu că amu demonstrat pana la evidentia ca in teestulu acestă si in cele paralele (Marcu cap 11 v. 28 si 33; Mateiu cap 21 v. 23 si 27.) e vorba despre puterea său mai bine disu despre chemarea invetatorescă a lui Iisus Christosu. Obiectul disu eusiunei intre Iisus si archierei e chemarea lui Iisus Christosu de si nu le responde directu Archiereilor, dar totusi indirectu resoalva intrebarea pusa de ei. Această o dovedescu versurile urmatore (9—19), in care enerează S. Evangelistul Lu'a pilda lui Iisus despre stăpânlul viei, si despre lucratorii cei necredinciosi, cari onorira fiului stăpânlui de vie. Pilda au fostu prea bine intielăsa de Archierei, caci versul 19 ne spune apriatu aceasta.

Si celelalte 2 teesturi sunt urmate de pilda aceasta, carea o nară SS. Ev. Matei si Marco aproape cu acelesi cuvinte.

Pilda această desligea intrebarea pusa de Archierei, caci aici ne spune Iisus său e elu si său acela careie l'u tramis, carele i-ai datu puterea se invetie si se binevestescă. Stăpânlul viei e Domnul Tatalu, fiul stăpânlui e Iisus. Aplicandu acum pilda această la intrebarea pusa de Archierei si la carea nu leau datu respunsu directu, ci indirectu prin pilda această spusa poporului, respunsul lui Iisus e: Pre mine m'an trimis Tatalu meu din ceriu, elu m'an datu dreptulu ca se inveti si binevestescu, elu m'an pusu in diregatoriu invetatorescă. Iisus nu se marginescă numai la această, ci mai spune inca si altele in pilda. Repetu pentru ultima oară, ca Dlu autoru nu se poate provoca la S. Ev. Marcu cap 11 v 28 si 33 si la S. Ev. Mateiu ca la nesecă dovedi pentru sine. Precum am demonstrat in cele premerse, aceste teesturi nu sunt qualificate de a comproba opinionea Domnului autoră. Deci nu numai ca am dovedit adverala afirmatiune mele, ci am demonstrat inca si aceea ca Dlu autoru n'are dovedi pentru sine, deoarece cele aduse nu numai ca nu adverescu nimicu, dar dovedescu indirectu ceea ce afirmu eu.

Spunendu totul ce am aflat de lipse ca se spunu, mergu mai departe la cele urmatore.

(Va urma.)

Diverse.

Numerul de fată este ultimul, care îlu trimitemu tuturor abonentilor u vecchi; rugam dar pe acei oameni, abonenti, cari pana acum nu si-au renointu abonamentulu se grabescă cu renoirea lui, ca se nu ne vedem siliti a-le sistă espedarea jurnalului.

* O dininstinctiune binemeritata. In diu'a Naștere Domnului, Prea Sfânta Sa D. Episcopu eparchiul Ioanu Metianu, a promovat la rangul de *protoiereu titulariu*, pre parintele Ioanu Russu, parochu si ases. consist. si directorele institutului nostru pedagogic-teologic. De si suntemu din principiu in contra tuturor dignitatilor titulare in biserică, mai vertosu că la noi nici nu sunt in uso, dar incătu meritele si servitiile indelungate facute de venerabilulu parinte pe terenul instructiunii si alu bisericei, nu puteau fi recompensate in alta forma, ne unim si noi la aceasta dininstinctiune, dorindu ve-

nerabilului parinte, ca să se poată bucură încă mulți să de rodulu ușeneleloru sale!

* **Sponsalia.** În 6 a lunei curente, Domnulu *Georgiu I. Lazaru*, avocat din Piatra, în Moldova, a încredințat de fiitoră sotie pe Dsioră *Aurelia Bocianu* din Curticiu, flică Revendissimalui Domnului administrat. protop. alu Aradului Moise Bocianu.

* **Conferințele publice**, ce au început a se tine în sală institutului pedagogic-teologic din locu, se continua conformu programei, ce am publicat. Eri a conferințiatu profes. P. Piposiu despre „Ceriu” ér in Sambată proxima va conferință profes. At. Tăducescu despre: „Românulu in poesie.” Interesarea publicului nostru fatia cu aceste conferințe, a caror scopu este puru culturalu și socialu, a devenit din ce in ce mai mare, ceea-ce va fi o incurajare și pentru altii ca se aranjeze astfelu de conferinție.

* **Necrologu.** In 28. Dec. v. 1881. a repausatu in comună *Secasius* veteranulu invetiatoriu de acolo *Vichentic Adamu* in etate de 54 ani, dupa una servită pentru înaintarea scălei și poporului de ani 33, lăsându in doliu adencu pre veduvă cu 4 orfani din cari unul, Stefanu Adamu, e teologu in Aradu. Fie-i tineri' ușoară, și memoria neuitata.

* (S) **Ateliere industriale de invetiamentu.** D. ministrul de invetiamentu Trefort și-a exprimatul intenționea printr-o ordinătunie circulară a sa cumca pre langa totă scările civile va infintia ateliere industriale de invetiamentu. Scolarii de a IV. a V. și a VI. clase afara de orele scolare voru trebui se cerceteze și aceste ateliere spre a invetia întrinsele iudustriile respective, ca dupa absolvarea clasei a VI se poată intră ca ajutori in atelierele iudustriilor. Déca elevii prelungă pracs'a industriala voru sci desemnă, socotî și comptabilitatea, voru deveni iudustriasi inteligenți. D. Ministrul voesc de alt-mintre se infintiează pre langa fie-care scăola numai căte o specia de industria și anume in ramarile iudustriei de metalu, de lemn, ceramică și textila. Pentru fie-care tinutu se va alege industria cultivata in deosebi de poporatiunea respectiva. Despre acăstă au se reporteze dd. inspectori scolari si se faca propuner. Suntemu fórte curiosi, ce voru propune pentru tinuturile locuite de Romani. (Limba magiara?)

* (S) **Liga invetiamentului in Frantia**, ce s'a infintat in 1866 prin staruintele neobositului profesor Jean Macé, încă la 1872 numeră 20,000 de membri cari pana astazi s'au sporit la 50,000. Dins'a a infintat pana acum 640 de biblioteci comunale și scolare, 195 de biblioteci de regimenteri și 71 de biblioteci pedagogice pentru invetiatori. Pre langa acestea a mai proveditu 1903 de scăle poporale din comune serace cu recusite de invetiamentu pr. globuri, carte, tablouri pentru intuitiune ect. Spesele ei la finea anului 1880 au atinsu sumă de 750,000 fr. sau 300,000 fl. In adeveru frumose rezulte. Cât de mare este ja noi lips'a de o astfelu de liga si ce bine ne-aru stă, candu Români din totă provintiele Ungariei ne-amu asociat pentru unu astfelu de scopu foră de privire la confesiune.

* (S) **Starea scolară pe insulele Sandvich.** Cu ocasiunea petrecerii sale la Berlin regele Calacaua I. a datu urmatorele desluciri despre scările din regatul seu: „In scările poporale nu se invatia limba engleza; inse se invatia in scările private superioare, cercetate de indigeni cu stare mai bună. La noi esista cercetarea scălei de sila (invetiamentulu

obligatoriu), si statisticile tierei noastre dovedescu, cumu-ca numerul indigenilor, care sciu ceti si serie in proporție este cu multu mai mare, de cât in ori care alta tiéra.“ Dela constitutiunea din 1864, cas'a de susu cu cas'a representantilor luera intrante si conflictele de partite nu se cunoscu acolo, ei fiesce carele votéza dupa opinianea sa. Condițiunile dreptului de votare le-a caracterizat Calacaua astfel: Dreptulu de alegatoriu se face dependinte de trei cuaificatiuni: antaiu dela sciinti'a scrierei si a cetrei, a doua dela solvirea pre deplinu a contributiuniei pre acelu anu si a trei'a dela integritatea cetătanescă, adica dela neparticiparea la cutare crima.“

* **Emigrarea Evreilor din România.** In orașul Focșani, „Adeverulu“ observă o imbulzălu neobișnuită de israileti. A cautat sa se informeze de causele ce o produc si-a aflatu, ca delegati ai israelitilor din totă orasiele si chier ai oraselor din tiéra au venit in Focșani spre a tines doue intră-niri in cari se decidea mijlocele de intrebuiti atu pentru emigrarea israelitilor din România in Palestina. S'a alesu Focșanii ca locu de intrunire pentru a este centrul tierei. In diu'a de Decembrie 30 a trebuitu sa se tinea prim'a intrunire. Nu putem da cât se uramă buna reusita acestui scop. Vom vedea!

* **Statistică sinuciderilor in Francia**, pentru anul 1881, este menita se atraga luarea aminte a moralistilor. Cifrele cunoscute pentru cele trei trimestre ale acestui anu, facu se se prevada o sporire destul de însemnată, fatia cu anii trecuti. In 1879, numerul sinuciderilor era cu 62 mai mare de cât acelu din anul trecut; 6,496 in locu de 6,434. In 1880 vedem o nouă crescere; si in sfîrsitul, pentru anul 1881, numerul sinuciderilor va intrece cifra de 6,500. Iéca se ia in séma ca acăstă sporire nu poate fi atribuită unei înmultiri corespunzătoare a poporatiunei, care remane aproape stationara, se poate usioru apătui gravitatea situatiunei. Comperandu numerul sinuciderilor care au avut locu in dilele noastre cu statistică intocmită acum vre-o cincideci de ani, se gasescă ca acestu număr s'a impărtit. In 1827, numerul sinuciderilor, in Francia nu era de cât de 1,739. Astfelu, in cincideci de ani, acestu lugubru contingent anual a crescutu aproape cu 4,800. Apropiendu mai multu perioadele de comparat, se constata că, in restimpu de treidieci de ani, crescerea a fostu de 78 la sută. De la 1851 la 1855, media anuala a fostu de 3,639, și o sinucidere la 9,833 locuitori. In 1879, numerul realu a fostu de 6,496 și o sinucidere la 5161 locuitori.

* **Cum trecu micii paseri migratori preste mare?** S'a disu de multe ori, că speciele cele mici de paseri migratori sunt pré debile in cât se poate trece din sboru preste mare in calatoria lor din Europa la Afria; inse fiindcă totusi ajungeau si dinsele in Afria, se privea acăstă ca o enigma, pre carea mai multi s'au încercat a o deslegă. In tempulu mai nou se sporescu afirmațiunile date de căleitori demni de considerație, cum că paserile mici trecu marea pe spatele celor mari, cum sunt d. e. gruele. Unu corespondent alu diariului englez „Newyork Evening Post“ scrie: „In toamna anului 1878. am petrecutu mai multe septemani la Cretă. Amblăm multu cu preotulu satului si la mai multe ocasiuni me facea atentu la cantecce de mici paseri, ce se audiau, cand se intemplă se trecea câte unu cărdu de grue peste noi spre sudu. Eu i spuneam, că nu vedeu paseri de cele, si presupuneam,

ea acelu sunetu armoniu provine din palapaitulu paseriloru celoru mari. „Nu, nu, i-mi dicea preotulu, eu sciu, că este cântecul celor mici; ele siedu pre spatele grueloru, le-am vedintu adese ori shurand in susu si asiedindu-se érasi pre dinsele, éta pe tempulu pausei de mancare siedu tóte la olalta.“ Intr'o di pesciam pe mare cam la 24 Kilometri de parte dela tiermu, cand unu pâlcu de grue sburá preste luntrea nostra. Pescarii audisera cantecul micelorui paseri si me faceau atentu. De odata strigă unulu din omeni: „Éca un'a!“ Inse mie nu-mi succese, so potiu vedé. Unu pescariu slobodí apoi o pusca si trei paserele se inaltiara in susu peste pâlcu, dar apoi érasi disparura printre grue. — In fóia germană „Gartenlaube“ nu de multu nará A. Eelling, cumcă codobaturele nóstre se vedu peste érna in Egiptu in numaru fórtare mare, si cumcă beduinii de acolo sunt convinsi, cumcă cocostírcii le aducu; asemeneá Heuglin sè se fia esprimatu afirmativu. In caletoriile lui Petermann se afla o notitia, de dupa carea la sosirea cocostírcilor in Rhodos adesa se aude cântecu de paseri mici, fara ca acestea sè se pôta vedé. Caletoriulu svédian Hedenborg se luá odata dupa unu pâlcu de cocostírci, cari dupa ce se lasara josi, aburara de pe spatele loru paseri de cele mici. Dinsulu nu s'a potutu apropiá de ajunsu spre a putea distinge specia acelorui paserele. — Dr. van Lennep scrie in opulu seu „Bible customs in bible lands“ o notitia, ce aréta, că totu asia se intempla si in Asi'a mica. — In fine din Americ'a se scrie, cumcă gâscele selbatice de Canada facu miceloru cinghitie acelasius servitu, pre care i-lu facu la marea mediterana gruele. Vénatorii dela baia lui Hudson asieura, cumcă cu deosebire o spetia de fringile vinu si pléca pre spatele gâscelor.

S.

Concurs.

Conformu decisului Venert. Consist. alu Aradului din 5/17 Noemvre a. v. Nr. 2417/630 scol. prin a-césta se publica concursu pentru suplinirea statiuniei invetatoresci gr. or. din Cenadulu-Serb. Cottul. Torontalu cu terminu de alegere pre 30 Ian. 1882.

Emolumintele suntu:

1. Cuartiru liberu cu 2. chilii in localitatea scólei.
2. Salariu fiesu de 266. fl. v. a.
3. 50 chible respective 30 hectolitre de grâu de a II clasa
4. 2 jugere pamentu aratoriu, si o gradina estravilana de 400 □
5. Pentru lemne pa séma invetatoriului 20 fl. v. a.
6. Pentru conferintele invetatoresci comitetulu se va ingrigi pentru diurne, si trausura.
7. Stola dela ingropaciuni mici 20 cr. mari 50 cr. éra pentru prohodulu in biserica 1 fl. v. a.
8. Pausialu scriptaristicu 6 fl.

Aci se observéza că din salariulu fiesu. Nr. 2. si din deputatulu in grau Nr. 3. pensionatulu docinte pana va fi in viézia are se capete 1/4 parte,

Alesulu invetatoriui numai dupa serviciu de 1 ann de proba, se va recomenda Venerat. Consist. din partea Comitetului paroch. spre aprobare.

Alesulu invetatoriui va fi indatoratu a purta agendele scripturistice ale Comit. paroch. gratis.

Recursele instruite in sensulu st. organicu adiustate cu testimoniu preparandialu, de qualificatiune pentru Clasa I. sau de frunte, cu atestatu de moralitate, adresate Comit. paroch. din Cenadulu Serb. voru fi a-se trimite PT. Dnu inspectoru Teodoru Popoviciu in Sicitinu (Sajteny) pana la diu'a alegori.

Dela recurrenti se cere ase prezenta in Sf. Biserica din locu, de asi arata desteritatea in tipicu, si cantari.

Cei ce voru precepe aptu limb'a germana si magiara voru fi preferiti.

Cenadulu Serb. 2/14 Ianuariu. 1882.

Comitetulu parochialu.

Cu invoarea mea Teodoru Popoviciu parochu insp. Scol.

Pentru postula de capelanu-invetiatoriu langa preotulu lipsitu de vedere Genadiu Dobreiu din Revetisiu, in protopresbiteratulu Ienopolei — in urm'a dispusetiunei Prea Santi'i Sale Domnului Episcopu diecesanu de datulu 18 Decembre 1881 Nr. 2917 — prin acést'a se scrie concursu cu terminu de alegere pe 17 Ianuariu 1882, pana candu recurrentii voru avea a-si substerne recursele sale subscrisulni comitetu si a se prezenta in biserică spre a se face cunescutu alegetorilor.

Venitele capelanului-invetiatoriu suntu:

1. de $\frac{1}{4}$ sesiune de pamentu aratoriu
2. biru dela 55 case câte o mesura encuruzu
3. jumetate din stolele indatinate
4. 120 fl. ca salariu invetatorescu
5. 10 sinice bucate
6. 6 stingeni de lemn, din cari se se incaldiésca si scól'a
7. 2 jugere pamentu invetatorescu
8. cuartiru liberu si dôue gradini.

Revetisiu, la 23 Decembre 1881

Comitetulu parochialu.

In contielegore cu mine: Ioanu Cornea m. p. protopresbiteru.

Din lips'a competentiloru netienenduse alegere, a 2 ora se scrie concursu pre statiunea preotiesca din Hodosiu, cu terminulu de alegere pre 24. Ianuariu 1882. st. v.

Emolumintele suntu: 1. sesiune pamentu aratoriu cu fanétia, cuartiru liberu cu gradina, dela o cununie 4 fl. dela inmormentare preste 7 ani 3 fl. pana la 7 ani 1 fl. dela o molitva 20 cr. si dela 48 casi de fiescecere Nr. de casa 31 litre bucate, jumata grâu, jumata cucerudiu.

Doritorii de a ocupa acestu postu suntu avisati ca recursele loru instruite conformu statului organicu, adresate subscrisului comitetu parochialu, se le asterna Prea onoratului Domnui protopresviteru tractulu, si pana la alegere se se prezenteze in vreun'a dumineca sén serbatore la sfânta biseric'a, spre a-si arata desteritatea in cantari si tipicu.

Hodosiu, la 26. Decembre 1881. st. v.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea: Ioanu Tieranu prot.